

Klumme, Jyllands-Posten 5. september 2007:

Al-Qaida tilbage på sporet

Af Lars Erslev Andersen

Ifølge Politiets Efterretningstjeneste (PET) var de militante islamister, der i går blev anholdt i Københavnsområdet i direkte forbindelse med "højtstående al-Qaida medlemmer". Det er vist første gang siden de store terrorangreb 11. september 2001, at en europæisk efterretningstjeneste så utvetydigt kæder afværgede eller gennemførte terrorangreb i Europa sammen med al-Qaida ledere. Faktisk var den generelle opfattelse, at al-Qaida primært skulle opfattes som et sofistikeret medienetværk, der med taler og filmklip spredt via Internettet inspirerede lokale netværk af såkaldte "hjemmedyrkede" (homegrown) terrornetværk til deres aktioner.

Ikke desto mindre har vi det seneste årstid set stadig flere artikler og efterretningsrapporter, navnlig fra Asien, England og USA, som peger på, at al-Qaida var godt i gang med at blive reorganiseret og med base i Pakistan i dag måtte formodes at have en styrke på niveau med deres kapacitet op til 11. september.

Disse rapporter kommer samtidig med, at al-Qaida synes stadig mere isoleret i Mellemøsten og Sydasien. Således har vi set de sunnimuslimske oprørsgrupper i Irak i stigende lægge afstand til al-Qaida og organisationens gruppe her. Først var der deres utilfredshed med al-Qaida lederen Zarqawis voldsomme fremfærd mod de irakiske shiamuslimer og deres helligdomme, der angiveligt tog sigte på at få en borgerkrig mellem sunni- og shiamuslimer til at bryde ud i lys lue – og delvist desværre havde succes med det. Dette var imidlertid ikke i de irakiske oprøreres interesse, der hverken delte al-Qaidas globale strategi eller havde ønske om en voldsom borgerkrig i Irak, men som først og fremmest ville bekæmpe den irakiske regering, der betragtes som en flok kollaboratører, samt den amerikansk ledede tilstedeværelse i landet. I den kamp var Zarqawi og dermed al-Qaida i stigende grad mere blevet en belastning end en hjælp, hvorfor han simpelthen blev angivet og dræbt i juni 2006. Efterfølgende har man været vidne til direkte kampe mellem al-Qaida grupper og irakiske oprørere.

Det samme mønster synes at have gentaget sig i Afghanistan, hvor Taliban fra grænseområdet i Pakistan organiserer deres oprør mod den afghanske regering samt mod USA's og Nato's militære tilstedeværelse. Alt tyder på, at Taliban de seneste par år er blevet organiseret og i dele af Afghanistan faktisk også i stigende grad får folkelig opbakning. At Taliban har kunnet reorganisere sig i Pakistan, skyldes den pakistanske regerings manglende vilje og evne til at tage kontrollen i grænseområderne. Efter flere nærgående attentatforsøg mod præsident Musharraf har den pakistanske hær koncentreret sin indsats om at få ram på al-Qaida. Dette er sket i samarbejde med amerikanske og vestlige efterretningstjenester, men har også ført til et samarbejde med talibanerne i den forstand, at såfremt de afholdte sig fra at samarbejde med al-Qaida eller ligefrem smed al-Qaida ledere ud af deres områder ville Pakistan til gengæld afholde sig fra at blande sig i Talibans aktiviteter, herunder organisering af oprørskampen i Afghanistan. Derfor har Taliban heller ingen interesse i et direkte samarbejde med al-Qaida.

Meget tyder således på, at al-Qaida presses ud på sidelinien i de regionale konflikter i Mellemøsten og Sydasien – selvom de dog stadig aktivt forsøger at blande sig konflikterne, bl.a. ved at mobilisere i flygtningelejrene i Libanon. Parallelt med denne udvikling er al-Qaida organisatorisk blevet styrket. Dette er bl.a. sket ved, at en ny generation ledere er vendt tilbage fra slagmarkerne i Irak og Afghanistan til Pakistan, hvor de ifølge efterretningsrapporter skulle stå bag genetablering af al-Qaida træningslejre, hvorfra der som før 11. september kan ske organisering af terrorisme vendt mod Vesten.

Dermed ligner den aktuelle situation meget den, al-Qaida befandt sig i under den afghanske borgerkrig i 1990'erne. Her var al-Qaida velkommen til at slå sig ned i f.eks. Tora Bora bjergene, for så vidt organisationen afholdt sig fra at blande sig i de interne afghanske konflikter. I stedet trænede de tilrejsende fra Mellemøsten, Tjetjenien og Europa med henblik på at gennemføre aktioner her eller i USA. Situationen i dag synes således at være, at al-Qaida kan bruge de konfliktramte og ukontrollerbare områder i navnlig Pakistan, men måske også i et vist omfang i Irak og Afghanistan til at organisere terrorisme mod europæiske eller amerikanske mål.

Derfor peger britiske og amerikanske efterretningsrapporter samstemmende på, at truslen fra al-Qaida de seneste år er blevet større og at Pakistan i stigende grad er base for organisering af en

fornyede kampagne fra al-Qaida. I 1990'erne frem til 11. september 2001 foregik al-Qaida aktioner som regel ved, at trænedede folk etablerede kontakt til lokale sympatisører, de steder, hvor der blev planlagt terrorisme.

I takt med, at viden om bomberne i London juli 2005 og andre aktioner i England slipper ud, synes meget at tyde på, at det er det samme mønster, der de senere år er ved at gentage sig efter en periode, hvor al-Qaida var særdeles svækket på grund af krigen i Afghanistan i 2001.

Det er helt uvist, om det er dette mønster, PET lederen antydede under pressekonferencen, da han understregede, at de anholdte formodede terrorister havde direkte forbindelser til højtplacerede al-Qaida ledere. Der kan være tale om helt andre forbindelser. Viser det sig imidlertid at være tilfældet, og viser der sig at være substans i den danske sag, vil den bekræfte de teorier, britiske og amerikanske efterretningstjenester med stadig større bekymring har lagt frem det seneste årstid.

Tilbage står spørgsmålet om, hvorfor Danmark skulle være interessant for al-Qaida. Her kan vi minde om den tale Osama Bin Laden holdt i april sidste år, der i nedskrevet form var en 17 siders lang kommentar og fortolkning af den danske Muhammedtegningssag. Her pegede al-Qaida lederen på, at "den korsfarerne og zionisterne" bekrieger islam på tre måder: militært gennem deres krige i Irak, Afghanistan, Palæstina etc., økonomisk ved at stjæle (olie)ressourcerne og kulturelt ved at ydmyge og latterliggøre islam og profeten Muhammed. I sin tale siger han, at de kulturelle angreb er langt de værste og at de kan besvares med økonomisk boykot, men at det langt fra er nok, idet han direkte opfordrer til jihad, dvs. terrorisme. Set fra al-Qaida og fra dem, der politisk sympatiserer med Osama Bin Laden, er der således motiver nok for militant islamisme i Danmark.

Lars Erslev Andersen er lektor i Samtidshistorie ved Institut for Historie, Syddansk Universitet